

Odbor za energetiku

CILJ 1: RAZVOJ PROJEKATA ENERGETSKE EFIKASNOSTI

...KROZ JAČANJE JAVNO-PRIVATNIH PARTNERSTAVA

IZAZOV: Tržište energetske efikasnosti je i dalje u ranim fazama razvoja. Uz nekoliko projekata o ugovaranju energetskeg učinka (EnPC) koji su dodeljeni privatnim investitorima na polju javnog osvetljenja i nekoliko većih projekata u pripremljivoj fazi u velikim gradovima (Beograd i Novi Sad), još uvek izostaje uspešna saradnja javnog i privatnog sektora u pogledu podizanja energetske efikasnosti javnih objekata.

Aranžmani ugovaranja snabdevanja energijom (Energy Supply Contracting - ESC) trenutno nisu uređeni ni jednim podzakonskim aktom, niti je ESC model ugovora usvojen, što stvara izvesne probleme u primeni (npr. procedure za određivanje budžeta od strane javnog partnera).

Dodatno, izazove stvaraju i ograničeni resursi, raspoloživo znanje i iskustvo javnih partnera, što dovodi u pitanje neophodan stepen obučeniosti za pripremu i realizaciju ovih projekata. Trenutno, javni sektor je i dalje previše oprezan u razmatranju potencijalnih projekata, te njegova praktična implementacija izostaje.

PREDLOZI REŠENJA: Neophodno je usvajanje novih modela ugovora o otkupu električne energije i njihova dosledna primena, u skladu sa Zakonom o javno-privatnom partnerstvu i koncesijama.

- **Usvajanje Energy Supply Contracting (ESC) modela ugovora**, koji se može primeniti na javno-privatna partnerstva, kako bi se obezbedilo da se investicija u energetske efikasnosti ili obnovljive izvore energije isplati kroz ostvarene uštede u odnosu na troškove koje bi klijent inače imao. Ovaj model se zasniva na nižoj ceni energenta koja se nudi od strane privatnog partnera. U ovom aranžmanu, javni sektor snižava troškove, a zauzvrat dobija mere energetske efikasnosti koje ostaju kada privatni partner izađe iz aranžmana. Potrebno je izvršiti sveobuhvatne konsultacije sa zainteresovanim javnostima, kako bi usvojeno rešenje modela obuhvatilo sve relevantne klauzule. Sa druge strane, mora biti omogućeno da odredbe samih ugovora mogu nadograđivati one od kojih se polazi u okviru modela.
- Potrebno je i unapređenje implementacije **Energy Performance Contracting (EnPC) modela**, koji podrazumeva da se privatni partner snabdeva iz ušteda. **Edukacija javnih partnera**, kako bi se oni upoznali sa primenom procedura, uslova i efikasnih načina sprovođenja JPP i koncesija, od strane stručnjaka iz zemalja u regionu i sa međunarodnog tržišta. Jačanje razmene iskustava između različitih javnih subjekata koji su se opredelili za ulazak u javno-privatna partnerstva na polju energetske efikasnosti.

IZAZOV: Pozitivno mišljenje Komisije za javno-privatna partnerstva i koncesije je neophodan preduslov za razvoj bilo kog JPP projekta. Međutim Komisija u praksi često nije u stanju da pruži adekvatnu podršku u pripremi i implementaciji projekata, s obzirom na to da u ovom trenutku broji samo devet članova koji, po pravilu, imaju i druge nadležnosti u oblasti rada.

Iako je Zakonom regulisan rok od 90 dana od prijema samoinicijativnog predloga privatnog partnera za realizaciju JPP-a, u kome Komisija utvrđuje da je projekat u javnom interesu i u tom smislu obaveštava predlagača, ovaj rok se u praksi ne poštuje. Dužina trajanja postupaka za odlučivanje Komisije, destimulativno utiče na predvidljivost poslovnog okruženja za investitore.

PREDLOG REŠENJA:

- Neophodna je detaljnija analiza sastava i nadležnosti Komisije za javno-privatna partnerstva i koncesije, kako bi se osiguralo podizanje njenih kapaciteta i obučeniosti (uključujući bolje razumevanje karakteristika EnPC i ESC projekata). Potencijalno unapređenje bi bilo uvođenje

organa koji bi pomogao Komisiji u analizi i oceni projekata, odnosno rešenje koje bi obezbedilo adekvatnu tehničku pomoć učesnicima na tržištu (pre svega, javnom sektoru) i pripremi projekata.

- Potrebno je obezbediti poštovanje zakonom predviđenih rokova za ocenu Komisije za javno-privatna partnerstva da li je predlog projekta u javnom interesu, kao i zakonski predvideti jasne sankcije u slučaju neblagovremenog donošenja odluke.

CILJ 2: POVEĆANJE UDELA ENERGIJE IZ OBNOVLJIVIH IZVORA

...KROZ PODIZANJE KAPACITETA I PODRŠKU SOLARNIM I ELEKTRANAMA NA VETAR

IZAZOV: Usvajanje Uredbe o uslovima i postupku sticanja statusa povlašćenog proizvođača, privremenog povlašćenog proizvođača i proizvođača električne energije iz obnovljivih izvora energije, Uredbe o podsticajnim merama za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora i iz visoko-efikasne kombinovane proizvodnje električne i toplotne energije i Uredbe o ugovoru o otkupu električne energije u 2016. godini, uspostavilo je stabilne regulatorne okvire u oblasti obnovljivih izvora energije. Uredbom o izmeni Uredbe o podsticajnim merama za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora i iz visoko-efikasne kombinovane proizvodnje električne i toplotne energije produženo je važenje podsticajnih mera do 31. decembra 2019.

Ipak, Republika Srbija i dalje nema plan za podsticanje obnovljivih izvora nakon 2020. godine – još uvek nije jasno da li će se zadržati postojeći mehanizam podsticaja ili preći na sistem aukcija. Manjak predvidivosti ima direktan uticaj na smanjenje investicija u sektor obnovljivih izvora energije, što Srbiju drži dalje od dostizanja obavezujućih ciljeva u bruto potrošnji električne energije.

Isto tako, kvote za podsticanje vetro - 500 MW i solarne – 10 MW energije su već iskorišćene i daleko su ispod potražnje na tržištu.

PREDLOZI REŠENJA:

- **Potrebno je povećati maksimalni kapacitet** do kojeg se može steći status povlašćenog ili privremeno povlašćenog proizvođača za solarne elektrane i elektrane na vetar. Gašenje velikih ložišta do koga će neminovno doći kroz transpoziciju Direktiva Evropske unije u ovoj oblasti, postaviće i pitanje raspoređivanja maksimalnih kapaciteta raznih izvora energije koji će se pojaviti kao supstituti.
- **Uvođenje aukcija** kao načina licitiranja i postavljanja cena električne energije za izvoz električne energije iz obnovljivih izvora (prevashodno iz vetra i solarne energije), uzimajući u obzir trenutne preporuke Energetske zajednice u ovoj oblasti.

CILJ 3: TRŽIŠNA I PREDVIDIVA CENA ELEKTRIČNE ENERGIJE

...KROZ NAPUŠTANJE PRINCIPA REGULACIJE CENA I VEĆU PREDVIDIVOST ZA INDUSTRIJSKE KUPCE

IZAZOV: Nedostatak suštinske konkurencije na tržištu snabdevanja električnom energijom krajnjih kupaca, uzrokovan neadekvatno niskim maloprodajnim cenama.

PREDLOG REŠENJA: Napustiti princip regulisanja cena električne energije, uz predviđanje obaveznih zaštitnih mehanizama za socijalno ugrožene kupce. Ovo bi omogućilo nove investicije i modernizaciju i obnavljanje proizvodnje uglja i električne energije.

IZAZOV: Nepredvidivo poskupljenje cene električne energije za komercijalne kupce od strane Elektroprivrede Srbije (EPS), bez ostavljanja vremena za budžetsku kalkulaciju povećanih troškova.

PREDLOG REŠENJA: Blagovremena najava korekcija cena električne energije u ugovorima sa komercijalnim kupcima, uz formiranje cene u skladu sa svojim stvarnim i opravdanim troškovima EPS-a.

CILJ 4: POVEĆANA UPOTREBA ELEKTRIČNIH VOZILA

IZAZOV: Uprkos nedavno uvedenim subvencijama iz Zelenog fonda, Republika Srbija je u velikom zaostatku za evropskim državama kada je reč o broju registrovanih električnih i hibridnih vozila, kao i razvoju infrastrukture (punionica) za njihov tranzit. Dodatan problem predstavlja činjenica da se električna energija za punjenje električnih vozila i dalje proizvodi od fosilnog goriva.

PREDLOG REŠENJA: Neophodna je izgradnja infrastrukture sa punjačima za elektronska vozila, kao i carinske i poreske olakšice prilikom kupovine, kako bi se povećala upotreba električnih i hibridnih vozila u Srbiji, uz povećanje udela električne energije za njihovo punjenje iz obnovljivih izvora. Takođe, potrebno je propisati i druge podsticajne mere, kao što su besplatan ili jeftiniji parking za korisnike električnih vozila, besplatne ili jeftinije putarine i jeftinija registracija. Potrebno je Uredbom Vlade regulisati način naplate električne energije prilikom punjenja i pri tom konsultovati propise i praksu skandinavskih zemalja, u kojima je udeo električnih vozila najveći u odnosu na ukupan broj vozila.

CILJ 5: UNAPREĐENJE PRAVNOG OKVIRA ENERGETSKOG SEKTORA

IZAZOV: Nedonošenje podzakonskih akata u vezi obezbeđivanja operativnih rezervi, čije je donošenje predviđeno članom 345. Zakona o energetici.

PREDLOG REŠENJA: Neophodno je doneti nedostajuće i odgovarajuće podzakonske propise, koji bi regulisali obezbeđenje, korišćenje i obnavljanje operativnih rezervi.

IZAZOV: Usvajanje novih propisa iz oblasti eksplozivnih i drugih opasnih materija, imajući u vidu je predmetna oblast uređena Zakonom o eksplozivnim materijama, zapaljivim tečnostima i gasovima, čije su poslednje izmene vršene još 1989. godine. Nakon toga, odredbe zakona su menjane i ukidane kroz druge zakone, dok sama materija eksplozivnih materija nije uređivana preko 30 godina, te stoga zahteva novu i savremeniju regulativu.

PREDLOG REŠENJA: S obzirom na potrebe poslovanja i usklađivanja regulative sa EU, smatramo da su se stekli uslovi za usvajanje novog zakona i odgovarajućih podzakonskih akata, koji bi definisali aktivnosti u oblasti proizvodnje i prodaje eksplozivnih i drugih opasnih materija, a kome bi prethodilo sprovođenje javne rasprave. Planom rada Vlade RS za 2020. godinu predviđeno je da će Vlada dostaviti Narodnoj skupštini na usvajanje Predlog zakona o eksplozivnim materijama do juna 2020. godine. Takođe, u okviru javne rasprave za Nacrt zakona o izmenama o dopunama Zakona o zaštiti od požara u januaru 2020. u obrazloženju je navedeno da je "zbog potreba usklađivanja nacionalnog zakonodavstva sa pravnim tekovinama EU u okviru pregovora o pristupanju EU i transponovanja Direktive o eksplozivima za civilnu upotrebu i Direktive o pirotehničkim proizvodima, izrađen novi Zakon o eksplozivnim materijama, kojim će biti obuhvaćeni samo eksplozivi za civilnu upotrebu i pirotehnički proizvodi."